

Raspamećivanje po domaćem receptu

Tri godine nakon otmice u Štrpcima, dok se u procjepu između očaja i nade u domovima otetih rasteže priča bez završetka, "gradanska" Crna Gora i dalje na djelu demonstrira brigu prema svojim nestalim stanovničima.

Momir Bulatović, Milo Đukanović, Predrag Bulatović, Milica Pejanović - Durišić, čija djeca pohadaju OŠ "Sutjeska", vjerovalno nikada nije pomisili da bi njihovi klinici mogli doći kući prehlađeni zato što domar nije uključio grijanje dok su pratili nastavu. Jer, zaboga, domar je plaćen da radi svoj posao.

Domar u OŠ "Sutjeska" Mujo Babačić, pak, imao je povjerenja u državu koju su pomenuta gospoda stvarala i ubjedivala gradane Crne Gore da će u njoj živjeti slobodno i bezbjedno. Njegov Ismet, međutim, ni do danas se nije vratio sa službenog puta iz Užica, a da pritom oni koji bi po prirodi stvari moralni brinuti o svim građanima Republike, ne žele utvrditi gdje mu se izgubio trag.

Kada se ovih dana ponovo otvoril dosije slučaja Štrpc, ne samo da će se naći na nimalo ohrabrujuće podatke o ishodu slučaja, već i na adekvatno izbjegavanje činjenja sudskih, policijskih, političkih i vojnih organa Srbije i Crne Gore.

"Vidite, da bi tužilaštvo djelovalo, mora biti podnesena krivična prijava, a do sada niko, ni u MUP ili bilo ko drugi nije podnio krivičnu prijavu po ovom slučaju." Ovo je u "Monitoru" od 28. oktobra 1994. godine izjavio državni tužilac Crne Gore Vlado Šušović. Možda zbog toga, a možda i zbog činjenice da je na osnovu bilo kakvih saznanja o djelu bio dužan da pokrene istragu makar i protiv NN izvršioca, valjalo bi ga na ponešto podsjetiti.

Tog 27. februara 1993. godine grupa naoružanih ljudi u vojnim - maskirnim uniformama sa oznakama vojske i policije bosanskih Srba, prisilno je zaustavila voz 671 u stanicu Štrpc i nakon akcije koje je trajala 24 minuta izvela iz voza i odvela u nepoznatom pravcu 20 putnika (18 Muslimana, uglavnom iz Sandžaka, jednog Hrvata i jednog stranog državljanina). Pre-

Saznanje da je etnička otmica ljudi sa područja tada već rovitog i strahom pregrijanog Sandžaka mogla donijeti haos i u Crnu Goru, ne samo da nije smetala vlastima već su, sva je prilika, sa njom i računali. Bio je to, izgleda, samo još jedan test opstojnosti Muslimana u utjeha - državi, nazvanoj SRJ

Protestni mimohod ćutanja

Povodom treće godišnjice otmice u Štrpcima, gradanski pokret "Javnost protiv fašizma" i Crnogorski helsinski komitet organizuju u utorak, 27. februara protestni mimohod ćutanja. Povorka, koja će se u 12 sati okupiti ispred Željezničke stanice u Podgorici, kretće se ulicama Oktobarske revolucije, Braće Zlatićana i Slobode, Balšića, Đura Salaja i Bulevarom Blaža Jovanovića do zgrade Skupštine gdje se mimohod završava.

Povorka će zastati (najviše po 10 minuta) ispred kancelarije Međunarodnog crvenog krsta, Međunarodne federacije Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca, zgrade Vlade, ispred MUP-a, Ustavnog suda, kancelarije Državnog tužioca, zgrade Predsjednika RCG i Skupštine RCG. Predstavnici ustanova, kancelarija i organa pred kojima će povorka zastati biće dopušteno da saopšte šta su u minute tri godine učinili na rasvjetljavanju zločina u Štrpcima.

Organizatori pozivaju građane da pristupe povorci jer bi to rodbini otetih bio dragocjen znak solidarnosti i nade.

thodno, otmičari koji su pristigli do stанице Štrpc, propustili su lokalni voz Prijeopolje - Beograd, smišljeno i planirano očekujući baš onaj koji se od Beograda kretao u pravcu Crne Gore. U vozu koji je bez

objašnjenja kasnio, revnosni konduktor upisao je imena putnika na poledini karte, a dežurni dispečer zaustavio kompoziciju nakon obavještenja da je voz u Štrpcima blokirao. Sve je potom teklo po planu. Već identifikovanim putnicima rečeno je da moraju napustiti voz radi kratke provjere podataka, što su ovi, zbrunjeni, uz opiranje, ali i glasno odobravanje nekih putnika, učinili. Kao da se ništa nije desilo voz je, iako je u njemu bilo prisutno desetak misionera, nastavio putovanje, a uhapšeni mladići ubačeni u kamion koji je ubrzo napustio mjesto dogadaja. Za svaki slučaj, našao se tu i vojni helikopter koji je, baš kao i kamion, dio arsenala ustupljenog vojsci bosanskih Srba od kolega s ove strane Drine.

Daje otmica izvršena javnost je saznašla tek sjutradan poslije podne, posredstvom državne agencije Tanjug. Iz krugova bliskih "Vojsci Jugoslavije" plasirana je zbrunjujuća informacija da se sve dogodilo na dijelu pruge "koji prolazi kroz BiH, a nije pod sigurnom kontrolom srpskih snaga". Takođe nezvanično, iz krugova bliskih "VJ", Tanjug je dodoao "da su u otetoj grupi lica pored Muslimana i osam Srba", da bi se tom sastavu sjutradan dodoao i jedan crnac. Od te tvrdnje državni organi i mediji nisu odustali ni mnogo nakon dogadaja.

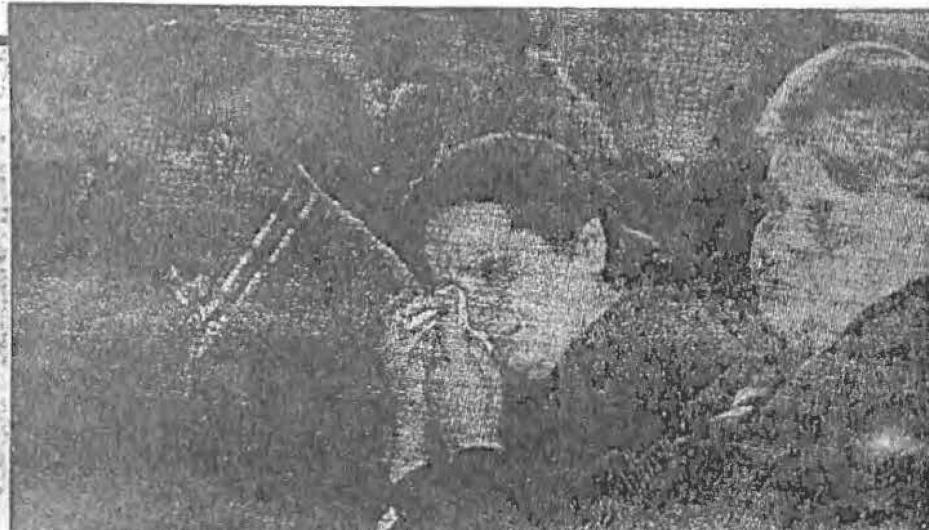
Kojim je putem tekla strategija raspamećivanja, pokazali su potom dogadaji kreirani u državnim organima i njihovim medijima. Dva mjeseca nakon otmice, i pored toga što je već bilo nesporno da se među otetima ne nalazi nijedan Srbin, Savezna vlada (5. marta 1993. u odgovoru na poslaničko pitanje o otmici) ponavlja dezinformaciju o kidnapovanju osam Srba, deset Muslimana, jednog Hrvata i dva strana državljanina.

Cinjenicu da je za otmicu optužen iz-

"RECITE ISTINU MA KAKVA DA JE": Rodbina otetih putnika

vjesni Milan Lukić koji je nakon hapšenja u Srbiji izručen vlastima bosanskih Srba, pa potom pušten, komentarisao je i "predsjednik SRJ" Zoran Lilić: "Osnovna zamisao bila je da se izazovu krvavi sukobi u oblasti Prijepolja i Pruboja kako bi se kroz tu, nacionalno mješovitou sredinu, preljal rat na prostore Srbije i izazvalo uvlačenje Srbije i Crne Gore, odn. SRJ u ratni vihor".

Ostala je upamćena i izjava "ministra Vlade SRJ" za ljudska prava Margit Savović, koja je u "Pobjedi" (12. maj 1993.g.) otmicu gradana Srbije i Crne Gore iz Sjeverina, Bukovice i voza označila kao "ekscesne pojave", a na pitanje šta je njeni Ministarstvo uradilo da bi razjasnilo te slučajevi - odgovorila da joj se rodbina "nije ni obraćala za pomoć".

Već prvih dana nakon otmice, Predsjednik Crne Gore i tadašnji ministar unutrašnjih poslova izjavili su rodbini otetih da su dvojica njihovih operativaca isla na pregovore sa otmičarima "odakle su jedva žive glave izvukli". Sa kim su ti pregovori vodeni i ko je to prijetio njihovim cijenjenim glavama, niko nikada nije objasnio.

Kabinet predsjednika Srbije oglasio se 25. juna iste godine, nakon Miloševićevog razgovora sa Radovanom Karadžićem i Momčilom Krajišnikom. Gosti su ga tom prilikom obavijestili "da organi Republike Srpske vode energičnu i veoma široku istragu u vezi sa otmicom gradana Srbije koja je izvršena u vozu na pruzi Beograd - Bar kod mesta Štrpc. Toj svojoj moralnoj i političkoj obavezi rukovodstvo RS pridaje privorazredan značaj. Izneta su uveravanja da se ni po koju cenu neće dozvoliti da slučaj otmice gradana Republike Srbije ostane nerasvetljen i da se građani ne pronađu." Uz obećanje da će se "u najskorije vreme" utvrditi sve činjenice vezane za otmicu, u saopštenju se čitav slučaj označava kao "neprijateljski akt sračunat da proširi sukobe izvan granica bivše BiH, a posebno da izazove nepovrzenie rukovodstva Republike Srbije prema rukovodstvu

U utorak, 27.januara, specijalno izdanje "MONITORA"

DOSIJE ŠTRPCI

Potresno svjedočanstvo o jednom zločinu. Kako je otmica planirana, kako sprovedena i kako je nakon tri godine ostala nerasvijetljena. Izjave svjedoka, nalazi nadležnih organa, iskazi unesrećene rodbine, cinizam i čutanje vlasti.

Kompletan prihod od prodaje specijalnog izdanja "Monitora" biće predat porodicama otetih.

Republike Srpske".

Nedugo zatim, pompeznog najavljeni i oduševljeno prihvaćen, stigao je u Prijepolje tada lider svih Srba Slobodan Milošević i obećao da će "nebo prevrnuti i zemlju prekopati" kako bi ušao u trag otmičarima, a otete vratio svojim domovima. "Bio sam spremjan da i ja tada prvi put zapjevam Slobob - slobodo", priča nam ovih dana otac otetog Ismeta Babačića.

"Nezavisni vovodanski list" 4. juna 1993. g. napisao je da je "Dobrica Cosić preko vojne službe bezbednosti pronašao ubice kiđnapovanih putnika iz voza... U ovoj akciji, kažu, učestvovao je i MUP Srbije uz znanje ministra Sokolovića."

Ministarstvo za informacije Republike Srbije u saopštenju od 6. jula 1993. bilo je decidirano: "Dosadašnjom istragom utvrđeno je da su otmicu putnika izvršili pripadnici paravojne grupe koja je djelovala na prostoru Rudog i Višegrada. Radi se o grupi osoba koja je bila izvan kontrole vojne i policijske

komande. Energičnom akcijom grupa je razbijena i neki pripadnici pritvoreni radi istrage i utvrđivanja činjenica." Uz ohrabrujuće i nove nade vrijedne podatke, saopšten je i djelić tada horski pjevane tugovanke o tome da "osnovane indicije postoje da su (otmičari) bili manipulisani i podstrekavani na takva djela od stranog obavještajnog faktora sa ciljem medijske satanizacije srpskog naroda".

Nakon početnog pravdanja svoje indolentnosti višom nadležnošću okružnog tužioca Užica, odnosno državnog tužioca Republike Srbije, na sastanku sa opštinskim tužiocima krajem prošle godine u Kotoru, državni tužilac Crne Gore Vlado Šušović izjavljuje kako je "za slučaj otmice gradana Crne Gore na stanici Štrpci u Bosni i Hercegovini nadležan sud u BiH", jer se otmica dogodila na teritoriji te, međunarodno priznate države! Ipak, da je Šušović, ako ne po savjeti, a ono makar po službenoj dužnosti bolje ispitao slučaj, saznao bi da je željeznička stanica Štrpci vlasništvo ŽTP Beograd, da se nalazi u pograničnoj zoni, ali na teritoriji koja je bila i ostala u sastavu Republike Srbije.

Nakon dugog i tragikomičnog prebacivanja odgovornosti saveznih na republičke organe, i obrnutno, istraguje konačno povjerena okružnom tužioci u Užicama. Rezultat "opsežnih" radnji Užičanina zaduženog za otkrivanje još jedne "zavere" sračunate radi "medijske satanizacije srpskog naroda" nalik je učinku otpovrnika vozova iz stanice Štrpci koji je blagovremeno prijavio policiji da se u stanici nalaze naoružani mladići u maskirnim uniformama. Tužilac, potom, nikada nije našao za shodno da tog čovjeka sasluša.

Nije to učinio ni kada su u pitanju brojni tadašnji dobrovoljci u vojski bosanskih Srba sa područja Pruboja, Prijepolja i Užica, posebno zato što sva svjedočenja ukazuju da su otmičari, sudeći po akcentu, upravo sa područja Srbije i Crne Gore. Nema nikakvih spisa ni o saslušanju Milana Lukića

koga su mnogi optužili za organizovanje otmice i koji je na kraju izručen bosanskim Srbima, navodno radi sudenja, da bi tamo bio pušten na slobodu i uz to nagrađen! Nije se tužilac pozabavio ni činjenicom da je akcija bila pripremljena i da su u vozu već postojali pomačači. Ne zna se ni šta je bilo sa patrolom milicije koja je pratila voz (Udovičić i Vranić) i koja je prisno kontaktilala sa otmičarima. Istraga, takođe, nije ni pokušala da razjasni tvrdnju otpravnika vozova Slobodana Ičagića koji je izjavio da se u vrijeme dolaska voza nalazio u kancelariji, odakle je pod prijetnjom naoružanih osoba zaustavio voz odgovarajućim signalom.

Prema dostupnim spisima, istraga nije pokušala provjeriti saznanje da je iz voza otet i jedan strani državljanin koji je putovao u Sveti Stefan i imao povratnu kartu na relaciji Beograd - Podgorica. Među saslušanim, osim Bjelopolj-

ca Šerifa Abdića, nema nijednog svjedoka otmice sa područja Crne Gore.

Umjesto odgovora na pitanja, predstavnici vlasti u Crnoj Gori, veoma brzo nakon početnih obećanja, prestali su da se bave slučajem Štrpc. Izgovor da se otmica dogodila na teritoriji druge države tanan je ne samo zbog činjenice da je stanica u Štrpcima bila i ostala vlasništvo ŽTP Beograd, pod isključivom kontrolom "Vojske Jugoslavije" i MUP-a Srbije. Umjesto aktivnosti u istražnim radnjama, potrudili su se poslanici vladajuće partije da osuđete davanje istražnih kompetencija skupštinskoj Komisiji za prikupljanje informacija o otmici, formiranoj tek nakon brojnih apeļa rodbine otetih i nekih opozicionih poslanika. Saznanje da je etnička otmica ljudi sa područja tada već covitog i strahom pregrđanog Sandžaka mogla donijeti haos i u Crnu Goru, ne samo da im tada nije smetala, već su, sva je prilika, sa njom i računali.

Bio je to, izgleda, samo jedan od testova opstojnosti sandžačkih Muslimana u utjeha-državi, "Saveznoj Republici Jugoslaviji", mimo početnih želja proširenoj samo za odanu Crnu Goru.

Bez obzira na to što će, posebno u ovoj, izbornoj godini, vlast učiniti sve da se ne podigne prašina sa slučaja Štrpc, teško je vjerovati da ih mrlja na savjesti i bol u dušama rodbine otetih neće proganjati i onda kada im muslimanski glasovi zatrebaju za novi izborni trijumf. A u rasponu između potrebe za podrškom i nebrigom za živote ljudi samo zbog nepoželjnog nacionalnog predznaka, teško da će se snaći i raznim čudesima skloni Demokratska partija socijalista. Posebno kada se mnogi učvrste u uvjerenju da saučesništvo u zločinu nije baš dobra preporuka za garantija blagostanja i svijetle budućnosti.

Nebojša REDŽIĆ